

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 457/2012-12

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 3. októbra 2012 predbežne prerokoval sťažnosť spoločnosti P., a. s., K., zastúpenej advokátom JUDr. M. T. ml., K., vo veci namietaného porušenia jeho základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a 4, čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 1 Co 82/2011 z 23. mája 2012 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť spoločnosti P., a. s., o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 12. júla 2012 doručená sťažnosť spoločnosti P., a. s., K. (ďalej len „sťažovateľka“), zastúpenej advokátom JUDr. M. T. ml., K., ktorou namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a 4, čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 1 Co 82/2011 z 23. mája 2012 (ďalej len „rozsudok krajského súdu“ alebo „napadnutý rozsudok“).

Sťažovateľka v sťažnosti uviedla:

«Na Okresnom súde Košice bolo pod sp. zn. 14C/133/2000 vedené konanie v právnej veci žalobcov: 1/ K. M., 2/ A. N., 3/ M. P. proti žalovanému: P., a. s. (ďalej len „sťažovateľ“) o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnosti.

V tomto konaní rozhodol prvostupňový súd rozsudkom sp. zn. 14C/133/00-312 z 22. 05. 2006 ktorým určil, že žalobca 1/ je podielovým spoluvlastníkom nehnuteľností zapísaných na LV č... (ďalej len „Nehnutel'nosti“) v podiele $\frac{1}{2}$ a $\frac{1}{2}$ Nehnutel'ností patrí do dedičstva po nebohej I. F. rod. M., zomrelej dňa 19. 11. 1988.

Z odôvodnenia tohto rozsudku vyplýva, že súd žalobe vyhovel z dôvodu, že mal v konaní za preukázané, že Nehnutel'nosti prešli do vlastníctva právneho predchodcu sťažovateľa v rozpore so zákonom, čím nedošlo k zániku vlastníckeho práva právnych predchodcov žalobcov. Prvostupňový súd uvádza: „Súd pri svojom rozhodnutí vychádzal z ust. § 1 ods. 4 Dekréту prezidenta republiky č. 101/1945 Sb. a dospel k záveru, že nebolo preukázané, že podmienky pre znárodnenie predmetného majetku boli splnené“. Tento svoj právny záver opiera prvostupňový súd o tvrdenie žalobcov, že im nebolo doručené rozhodnutie ministra výživy a ani výmer Povereníctva potravinárskeho priemyslu č. I-55/2204/23-1952 a nemali vedomosť ani o ich náhradnom doručení. Súd tak vyhodnotil na základe zistenia, že dopyty na zabezpečenie týchto dokladov adresované dotknutým orgánom boli negatívne.

Nakoľko sťažovateľ nepovažoval toto rozhodnutie za správne, podal proti nemu odvolanie. V odvolaní okrem iného poukazoval na skutočnosť, že prvostupňový súd nesprávne a nedôsledne vyhodnotil dôkaz, výmer č. I-55/2204/23-1952 z 31. 03. 1952. Sťažovateľ poukazoval na to, že nie tento výmer je výmerom, ktorým bolo rozhodnuté o splnení podmienok pre znárodnenie podľa § 1 ods. 4 dekrétu prezidenta č. 101/1945 Sb., pretože o splnení podmienok pre znárodnenie Nehnutel'ností bolo rozhodnuté výnosom Ministerstva výživy č. 59.495/V-4/1949 z 22. 06. 1949. Na podklade týchto správnych aktov došlo k zápisu právneho predchodcu sťažovateľa ako vlastníka Nehnutel'ností do pozemkovoknižnej vložky č. 2035, k. ú. K.

O odvolaní rozhodol Krajský súd v Košiciach rozsudkom sp. zn. 1Co/350/2006-624 z 19. 03. 2009 tak, že napadnutý rozsudok zmenil a žalobu zamietol. V odôvodnení svojho

rozsudku odvolací súd uvádza: „Aj keď sa z archívov podarilo zadovážiť len jediný doklad, svedčiaci o znárodnení, zo strany žalobcov neboli po roku 1949 predložené žiadne doklady o ich dispozícii s predmetnou nehnuteľnosťou a tak je zrejmé, že tento majetok bol naďalej užívaný ako majetok štátu... Odvolací súd na rozdiel od prvostupňového súdu však má zato, že v predmetnom konaní o určenie vlastníctva podľa všeobecných predpisov (§ 126 OZ) nie je možné preskúmať, či proces znárodnenia (z ktorého aj tento výmer pochádza), na základe ktorého predmetné nehnuteľnosti boli zapísané v pozemkovej knihe ako vlastníctvo štátu, prebehol v súlade s vtedy platnými predpismi. Na rozdiel od prvostupňového súdu odvolací súd zastáva názor, že toto bolo možné preskúmať len v rámci konania podľa reštitučných zákonov“. Odvolací súd pri dôvodoch na zamietnutie žaloby poukazuje na ustálenú judikatúru, a to najmä na rozhodnutie Veľkého senátu občianskoprávneho kolégia Najvyššieho súdu ČR sp. zn. 31Cdo 1222/2001 ako aj na stanovisko Ústavného súdu ČR sp. zn. PL. US 21/05 z 01. 11. 2005, podľa ktorého: „tvrdením vlastníckeho práva, najmä toho, ktoré vyžaduje záznam do katastra nehnuteľností, v prípade absencie legitímneho očakávania na strane navrhovateľa nie je naplnená preventívna funkcia žaloby podľa § 80 písm. c) O. s. p. a teda nie je daná ani naliehavosť právneho záujmu na jej podaní. Žalobou o určenie vlastníckeho práva nemožno obchádzať zmysel a účel reštitučného zákonodarstva... Český Ústavný súd v tejto súvislosti vyzdvihol, že výsledkom prijatia a aplikácie reštitučných predpisov malo byť nastolenie právnej istoty vo vlastníckych vzťahoch. Vôľa štátu na náprave krívd je vymedzená práve reštitučnými zákonmi a len vo vecnom a časovom rozsahu týmito zákonmi určenom je náprava prípustná... S uvedeným názorom českého ústavného súdu korešponduje aj názor ESĽP vo veci Malhous c/a Česká republika resp. Gratzinger c/a Česká republika, v zmysle ktorých nádej na uznanie prežívania starého vlastníckeho práva, ktoré dlho nebolo možné účinne vykonávať, nemôže byť považovaná za vlastníctvo, ktorému by bola poskytnutá účinná ochrana v zmysle čl. 1 Dodatkového protokolu č. 1 Dohovoru... Podľa názoru odvolacieho súdu to však zároveň vylučuje, aby sa s odstupom 50-tich rokov domáhali určenia vlastníckeho práva podľa lex generalis – § 126 OZ tým viac, že takáto žaloba smeruje proti tretej osobe ako subjektu ktorý sa stal vlastníkom podľa zák. č. 92/1992 Zb. o podmienkach prevodu majetku štátu na iné osoby, pretože sa malo za to, že predmetný

majetok nepodlieha reštitúciám. Za daného právneho stavu by bolo v rozpore s princípom právnej istoty, ak by žalobe žalobcov podľa všeobecného zákona bolo vyhovené“.

Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podali žalobcovia dovolanie, o ktorom rozhodol Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len NS SR) uznesením sp. zn. 3 Cdo 205/2009 z 17. 02. 2011 tak, že zrušil napadnutý rozsudok Krajského súdu v Košiciach a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Z odôvodnenia tohto rozhodnutia vyplýva, že NS SR sa nestotožňuje s právnym názorom odvolacieho súdu: „že žalobcovia sa nemôžu dovolávať určenia vlastníckeho práva podľa všeobecného predpisu, ak nehnuteľnosti prešli na štát jedným zo spôsobov upravených v § 6 zákona č. 87/1991 Zb. Táto okolnosť podľa jeho názoru vylučuje, aby sa s odstupom 50-tich rokov domáhali určenia vlastníctva podľa lex specialis – § 126 OZ“. NS SR však súhlasí s názorom odvolacieho súdu, že: „reštitučné zákony sú vo všeobecnej občianskoprávnej úprave predpismi špeciálnymi, ktoré majú pri použití prednosť, dokonca majú povahu predpisov, ktoré aplikáciu všeobecného predpisu obvykle vylučujú“. NS SR v ďalšej časti odôvodnenia svojho rozhodnutia poukazuje na skutočnosť, že pri svojom rozhodovaní nemá dôvod odkloniť sa od doterajšej rozhodovacej činnosti NS SR, a preto uvádza: „reštitučné zákony, aj keď majú vo vzťahu k Občianskemu zákonníku povahu lex specialis, nevylučujú možnosť v prípade, ak sa zistí, že ustanovenia lex specialis nemožno na daný prípad uplatniť, domáhať sa ochrany vlastníckeho práva podľa Občianskeho zákonníka žalobou na určenie vlastníctva, prípadne žalobou na vydanie veci“. Vzhľadom na tieto skutočnosti NS SR uzatvára: „Preto, ak došlo k zabratiu majetku štátu bez právneho dôvodu, osoba nestratila svoj vlastnícky vzťah k tomuto majetku a nič nebráni tomu, aby sa svojho nároku, resp. finančnej náhrady domáhala žalobou opierajúcou sa o všeobecné predpisy občianskeho práva“.

Po vrátení veci Krajskému súdu v Košiciach tento rozhodol rozsudkom sp. zn. 1Co/82/2011-717 z 23. 05. 2012 tak, že rozsudok Okresného súdu Košice I, sp. zn. 14C 133/2000-308 z 14. 07. 2006 vo vyhovujúcom výroku v znení opravného uznesenia potvrdil. Z odôvodnenia jeho rozsudku vyplýva, že sa stotožnil s právnym názorom žalobcov, že nestratili vlastnícke právo k predmetným nehnuteľnostiam, nakoľko výmer č. 55/2204/23-1952 z 31. 03. 1952, ktorým podľa názoru Krajského súdu v Košiciach mal byť určený rozsah znárodnenia majetkovej podstaty podniku Mliekarne v K. je nulitným

právnym aktom, nakoľko nebol vydaný v súlade s vtedy platnými právnymi predpismi a teda nemohol vyvolať predpokladané právne účinky prechodu vlastníctva na štát.

Z odôvodnenia rozsudku Krajského súdu v Košiciach vyplýva, že súd posudzoval aj námietku sťažovateľa, že nárok žalobcu v 1. rade ako občana USA, na navrátenie vlastníctva k znárodneným nehnuteľnostiam sa považuje za vyporiadany a urovnany, s poukazom na Dohodu medzi vládou Československej socialistickej republiky a vládou Spojených štátov amerických o vyporiadanie určitých otvorených nárokov a finančných otázok z 29. 01. 1982. Súd považuje túto námietku za irelevantnú z dôvodu, že táto dohoda sa nestala všeobecne záväzným predpisom a tým nie je možné považovať nárok žalobcu v 1. rade z prevzatia znárodneného majetku do vlastníctva Československej republiky za vysporiadany vyplatením odškodnenia z finančných prostriedkov, ktoré ČSSR na základe tejto dohody vyplatila USA. Podľa názoru Krajského súdu v Košiciach to, že táto dohoda sa nestala všeobecne záväzným právnym predpisom, nemôže vyvolať priamy nárok žalobcu v 1. rade na odškodnenie a tým mať za následok zánik jeho vlastníckeho práva...»

Sťažovateľka vidí porušenie ňou označených základných a iných práv v nesprávnych právnych záveroch rozsudku krajského súdu a v jeho nedostatočnom odôvodnení, v súvislosti s ktorým uviedla:

«Krajský súd v Košiciach napriek skutočnosti, že vo svojom prvotnom rozhodnutí uviedol: „Podľa názoru odvolacieho súdu to však zároveň vylučuje, aby sa s odstupom 50-tich rokov domáhali určenia vlastníckeho práva podľa lex generis – § 126 OZ tým viac, že takáto ich žaloba smeruje proti tretej osobe ako subjektu, ktorý sa stal vlastníkom až podľa zák. č. 92/1991 Zb. o podmienkach prevodu majetku štátu na iné osoby, pretože sa malo zato, že predmetný majetok nepodlieha reštitúcii. Za daného právneho stavu by bolo v rozpore s princípom právnej istoty, ak by žalobe žalobcov podľa ustanovenia všeobecného zákona bolo vyhovené“, v novom rozhodnutí tento svoj názor absolútne poprel. Krajský súd v Košiciach taktiež napriek skutočnosti, že v prvotnom rozhodnutí uviedol, že v tomto konaní nie je možné preskúmať, či proces znárodnenia prebehol v súlade s vtedy platnými predpismi, s poukazom na skutočnosť, že z archívov sa podarilo zadovážiť len jediný doklad, svedčiaci o znárodnení a zo strany žalobcov neboli po roku 1949 predložené žiadne doklady o ich dispozícii s Nehnuteľnosťami, posudzoval proces znárodnenia len na

podklade výmeru č. 55/2204/23-1952 z 31. 03. 1952 bez toho, aby posudzoval aj ostatné skutočnosti a právny stav na vec sa vzťahujúci.

Vo výmere č. 55/2204/23-1952 z 31. 03. 1952 je uvedená: „... podľa výnosu Ministerstva výživy č. 59.495/V-4/1949 zo dňa 22. 06. 1949 rozsah znárodnenia majetkovej podstaty podniku Mliekarne v K., prevádzkovej Družstvom pre hospodárenie poľnohospodárskymi výrobkami, družstvo s r. o. V. o znárodnení ktorého bolo rozhodnuté výmerom Ministerstva výživy č. j. 82.826/50-III/7b zo dňa 19. decembra 1950 a ktorého majetková podstata bola začlenená v rozsahu jeho znárodnenia výmerom Ministerstva výživy č. j. 82.827/50-III/7b zo dňa 19. decembra 1950 v znení výmeru Ministerstva potravinárskeho priemyslu č. j. 721/94-52-551-Vo zo dňa 8. marca 1952 do K. mliekarní, národného podniku v K. stanoví...“. To znamená, že právny záver tak prvostupňového ako aj odvolacieho súdu, že týmto rozhodnutím bolo podľa § 1 ods. 4 Dekréту prezidenta republiky č. 101/1945 Sb. rozhodnuté o splnení podmienok znárodnenia Nehnutelností sťažovateľ považuje za nesprávny. Odvolací súd totiž v rozhodnutí poukazuje, že vlastníctvo žalobcov nezaniklo, nakoľko tento výmer, ktorým podľa jeho názoru bolo rozhodnuté o znárodnení Nehnutelností je nulitným právnym aktom, nakoľko nebol vydaný v súlade s vtedy platnými právnymi predpismi, najmä § 1 ods. 4 Dekrétu prezidenta republiky č. 101/1945 Sb., podľa ktorého má o splnení podmienok pre znárodnenie rozhodnúť minister výživy a nie osoba, ktorá toto rozhodnutie podpísala.

Z výmeru č. 55/2204/23-1952 z 31. 03. 1952 je zrejmé, že tento výmer bol vydaný na podklade predošlých rozhodnutí, najmä výmeru Ministerstva výživy č. j. 82.827/50-III/7b z 19. decembra 1950. ktorým bol určený rozsah znárodnenia, t. j. na podklade rozhodnutí, ktoré boli vydané zákonným spôsobom podľa § 1 ods. 4 Dekrétu prezidenta republiky č. 101/1945 Sb.

Sťažovateľ považuje takýto názor odvolacieho súdu za prekvapivý, vzhľadom na vyššie uvedenú skutočnosť, že v prvotnom rozhodnutí bol tento názor diametrálne odlišný. Skutočnosť, že v konaní nebolo možné zabezpečiť žiadne z rozhodnutí citovaných vo výmere č. 55/2204/23-1952 z 31. 03. 1952 nemôže byť predsna na ťarchu žalovaného.

Sťažovateľ nemôže akceptovať ani námietku žalobcov, že predmetné rozhodnutie im nebolo doručené, čím nemohlo nadobudnúť platnosť a účinnosť. V konaní bolo totiž preukázané a stotožnil sa s tým vo svojom prvotnom rozhodnutí aj Krajský súd v Košiciach,

že žalobcovia opustili Nehnutelnosti už pred rokom 1949 a odišli do zahraničia. To znamená, že im, predmetné výmery nemohli byť doručené na ich známe adresy. Pravdepodobne aj z tohto dôvodu bol výmer č. 55/2204/23-1952 z 31. 03. 1952 doručovaný podľa § 33 vlád. nar. č. 8/1928 Sb., ktorého ods. 1 a 2 znejú: „Osobám, jejichž pobyt přes konané šetření jest neznám, neb osobám, které nejsou úřadu známy, může býti doručeno, není-li ustanoven zástupce, zmocnenec neb opatrovník, veřejnou vyhláškou na úřední tabuli a doručení platí za vykonané, není-li ve správních předpisech jinak ustanoveno, když od vyhlášení na úřední tabuli příslušného úřadu uplynulo patnáct dnů, nebyla-li ovšem ve vyhlášce stanovená lhůta delší. Úřad může vyhlášku vyhlásiti také v obci veřejným vyvěšením a jinak způsobem v místě obvyklým“. Z uvedeného vyplýva, že týmto doručením „pre zvláštne prípady“, ako sa tento oddiel vlád. nar. č. 8/1928 Sb. nazýva došlo k platnému a účinnému doručeniu uvedených rozhodnutí. O takomto doručení sa žalobcovia nemuseli vôbec dozvedieť.

Je nutné dodať, že predmetný výmer, ktorý bol vydaný na podklade rozhodnutí v ňom uvedených, došlo k intabulácii vlastníckeho práva k predmetným nehnuteľnostiam v prospech Československého štátu. Nie je nutné zdôrazňovať, že intabulácia vlastníckeho práva mohla byť vykonaná len na základe právne perfektného právneho aktu. Samotným zápisom vlastníckeho práva v PKV č. 2035, k. ú. K. došlo k potvrdeniu, že došlo k platnému zápisu vlastníckeho práva k predmetným nehnuteľnostiam v prospech Československého štátu.

Napriek skutočnosti, že v konaní neboli zabezpečené a predložené aj ďalšie rozhodnutia, ktoré boli podkladom pre vydanie výmeru č. 55/2204/23-1952 z 31. 03. 1952, t. j. Výmer Ministerstva výživy č. 59.495/V-4/1949 z 22. 06. 1949, Výmer Ministerstva výživy č. j. 82.826/50-III/7b z 19. 12. 1950, Výmer Ministerstva výživy č. j. 82.827/50-III/7b z 19. 12. 1950 v znení výmeru Ministerstva potravinárskeho priemyslu č. j. 721/94-52-551-Vo z 08. 03. 1952 je nutné predpokladať, že v konaní, ktoré predchádzalo vkladu v prospech Československého štátu bol zachovaný zákonný postup. Podľa ust. § 134 OSP: „Listiny vydané súdmi Slovenskej republiky alebo inými štátnymi orgánmi v medziach ich právomoci, ako aj listiny, ktoré sú osobitnými predpismi vyhlásené za verejné, potvrdzujú, že ide o nariadenie alebo vyhlásenie orgánu, ktorý listinu vydal, a ak nie je dokázaný opak, i pravdivosť toho, čo sa v nich osvedčuje alebo potvrdzuje“.

To znamená, že podľa tohto citovaného ustanovenia nie je možné spochybňovať pravosť a platnosť listiny, ktorá bola podkladom pre zápis vlastníckeho práva, nakoľko jej platnosť v danom čase bola uznaná aj ďalšími orgánmi. To, že v súčasnosti nie je možné zabezpečiť aj ďalšie podklady, na základe ktorých bola táto listina vydaná, nemôže byť na ťarchu a ujmu sťažovateľa.

NS SR sa vo svojom zrušovacom uznesení sp. zn. 3 Cdo 205/2009 z 17. 02. 2011 stotožňuje s právnym názorom Krajského súdu v Košiciach, že: „reštitučné zákony sú vo všeobecnej občianskoprávnej úprave predpismi špeciálnymi, ktoré majú pri použití prednosť, dokonca majú povahu predpisov, ktoré aplikáciu všeobecného predpisu obvykle vylučujú“. Na podklade tohto právneho názoru ako aj s poukazom na viaceré rozhodnutia NS SR, ktoré vo svojom rozhodnutí vymenúva, NS SR uzatvára, že aj keď sa žalobcovia nemôžu domáhať ochrany svojich práv podľa zákona č. 87/1991 Zb., je spôsob prechodu vlastníckeho práva na štát niektorým zo spôsobov uvedených v § 6 tohto zákona dôvodom pre poskytnutie právnej ochrany žalobcom pri navrátení ich vlastníckeho práva. Z tohto dôvodu NS SR vyslovil svoj názor: „Preto, ak došlo k zabratiu majetku štátu bez právneho dôvodu, osoba nestratila svoj vlastnícky vzťah k tomuto majetku a nič nebráni tomu, aby sa svojho nároku, resp. finančnej náhrady domáhala žalobou opierajúcou sa o všeobecné predpisy občianskeho práva“.

Krajský súd v Košiciach po vrátení veci na ďalšie konanie tento právny názor bez ďalšieho prevzal, avšak vôbec sa nezamyslel nad tým či je možné tento právny názor aplikovať aj na túto právnu vec v kontexte, v akom ho použil vo svojom konečnom rozhodnutí.

Rozhodnutím Krajského súdu v Košiciach došlo k bezprecedentnému porušeniu základnej zásady občianskeho práva, a to zásady rovnosti účastníkov občianskoprávných vzťahov. Krajský súd v Košiciach totiž poskytol žalobcom ochranu na podklade zákona č. 87/1991 Zb. avšak žalovanému právo na takúto ochranu s poukazom na nižšie uvedené uprel.

V konaní nebolo sporným a vyplýva to aj z rozhodnutí súdov v tejto veci, že žalovaný nadobudol Nehnutelnosti v súlade so zákonom č. 92/1991 Zb., t. j. v privatizačnom procese.

Ustanovenie § 2 ods. 3 zákona č. 87/1991 Zb. „Postupom porušujúcim všeobecne uznávané ľudské práva a slobody sa na účely tohto zákona rozumie také konanie, ktoré je

v rozpore so zásadami uvedenými v § 1 ods. 1 zákona. V prípade, že k odňatiu vlastníckeho práva podľa predpisov o znárodnení z rokov 1945 až 1948 došlo v rozhodnom období bez toho, aby bola poskytnutá príslušná náhrada, vzniká osobám oprávneným podľa tohto zákona nárok, ktorý možno uplatniť podľa osobitného zákona. 4)“. Poznámka 4) pritom odkazuje na Zákon č. 92/1991 Zb. o prevode majetku štátu na iné osoby.

Podľa § 47 ods. 1 a 2 zákona č. 92/1991 Zb. o podmienkach prevodu majetku štátu na iné osoby: „V prípade, že k odňatiu vlastníckeho práva k privatizovanému majetku alebo jeho časti došlo spôsobom uvedeným v § 2 ods. 3 zákona č. 87/1991 Zb. o mimosúdnych rehabilitáciách, vzniká osobám oprávneným podľa uvedeného zákona nárok, ktorého spôsob vyporiadania určí privatizačný projekt týkajúci sa tohto majetku. Svoj nárok je oprávnená osoba povinná uplatniť na orgáne príslušnom podľa § 10 ods. 1 na schválenie privatizačného projektu do šiestich mesiacov odo dňa účinnosti tohto zákona, inak nárok zaniká“.

To znamená, že podľa § 47 ods. 1 a 2 zákona č. 92/1991 Zb. mali žalobcovia, ako oprávnené osoby, v termíne do 30. 09. 1991, právo uplatniť si na príslušnom orgáne podľa § 10 ods. 1 tohto zákona nárok na vysporiadanie ich odňatého vlastníckeho práva. Keďže žalobcovia v stanovenej prekluzívnej lehote tento nárok neuplatnili, tento nárok im zanikol. Je nutné pripomenúť, že na uplynutie prekluzívnej lehoty je súd povinný prihliadať ex offio.

Tak prvostupňový súd a ani odvolací súd však na toto ustanovenie zákona neprihliadali, čím závažným spôsobom odňali žalovanému, ako súčasnému vlastníkovi Nehnutelností, ktorý ich nadobudol v privatizačnom procese, právo na súdnu ochranu a zasiahli do jeho vlastníctva spôsobom, ktorým povýšili vlastnícke právo žalobcov nad vlastnícke právo žalovaného.

Pre úplnosť veci je nutné pripomenúť, že žalobcovia mali vedomosť o tom, že nie sú vlastníkmi Nehnutelností v čase, kedy si mohli podľa ust. § 47 zákona č. 92/1991 Zb. uplatniť nárok na odškodnenie, nakoľko už si v roku 1991 uplatnili nárok na navrátenie vlastníckeho práva podľa zákona č. 87/1991 Zb. a následne podali na Mestský súd v Košiciach žalobu o vydanie nehnuteľnosti.

To, že NS SR vo svojom rozhodnutí vyslovil právny názor: „Preto, ak došlo k zabratiu majetku štátu bez právneho dôvodu, osoba nestratila svoj vlastnícky vzťah k tomuto majetku a nič nebráni tomu, aby sa svojho nároku, resp. finančnej náhrady

domáhala žalobou opierajúcou sa o všeobecné predpisy občianskeho práva“, to ešte nemusí automaticky znamenať, že žalobcom je bez ďalšieho možné priznať vlastnícke právo v tomto konaní. Je nutné dodať, že pri tomto právnom názore samotný NS SR uvádza, že nie je nutné priznať priamo vlastnícke právo, ale alternatívne finančnú náhradu za zaniknuté vlastnícke právo.

Z tohto vyplýva, že NS SR týmto právnym názorom len vyvrátil právny názor Krajského súdu uvedený v jeho rozhodnutí, že žalobcom nie je možné priznať ochranu podľa ustanovení všeobecného predpisu. Z rozhodnutia NS SR však vyplýva, že už pri konkrétnom spôsobe odškodnenia žalobcov sa NS SR vôbec nezaoberal skutočnosťou, že žalovaný nadobudol vlastnícke právo od štátu v procese privatizácie. Aj z rozhodnutí NS SR, ktoré sú citované vo všetkých rozhodnutiach súdov vydaných v tomto konaní preukázateľne vyplýva, že v konaniach, v ktorých boli tieto rozhodnutia vydané neboli účastníci konania, ktorým bolo vlastnícke právo odňaté v pozícii, v akej sa nachádza sťažovateľ, t. j. v pozícii nadobúdateľa znárodnených nehnuteľností, ktoré nadobudol podľa zákona č. 92/1991 Zb. kúpou v privatizačnom procese. To znamená, že rozhodnutia NS SR nemôžu byť pre túto právnu vec smerodajné, nakoľko skutkový a právny stav je diametrálne odlišný.

Sťažovateľ taktiež nemôže súhlasiť s právnym názorom Krajského súdu v Košiciach ohľadne právnej záväznosti a práv vyplývajúcich z Dohody medzi vládou Československej socialistickej republiky a vládou Spojených štátov amerických o vyporiadanie určitých otvorených nárokov a finančných otázok z 29. 01. 1982. Právny názor Krajského súdu v Košiciach je totiž v rozpore s medzinárodným právom, ako aj rozhodnutiami súdov. Právnej záväznosti tejto dohody a právam a nárokom z nej vyplývajúcim sa venoval Ústavný súd Českej republiky vo svojom uznesení sp. zn. IV. ÚS 17/04 nasledovne: „Ústavný súd sa už niekoľko krát vyjadroval ku charakteru aj k aplikácii medzivládnych, tzv. náhradových dohôd. V uznesení, sp. zn. II. ÚS 305/01 (Ústavný súd: Zbierka nálezov a uznesení, sv. 27, u. č. 23, C. H. B., Praha 2001, str. 283)... „Náhradové dohody“ sú samozrejme záväzné podľa medzinárodného práva a orgány Štátu sú povinné sa nimi riadiť. Vyplýva to z princípu právneho štátu (čl. 1 Ústavy). Jedná sa v tomto prípade síce o dohody medzivládne, ktoré priamo zaväzujú jedine vlády oboch štátov, niektoré ich ustanovenia sa však týkajú aj orgánov súdnych. Pokiaľ súdne orgány postupujú podľa týchto náhradových

dohôd, nemôže byť ich postup považovaný druhou zmluvnou stranou za porušenie medzinárodného práva a podľa českého práva nemôže ísť o postup protiústavný. Námieta sťažovateľka o nedostatku vnútroštátnej účinnosti náhradovej dohody z r. 1982 je teda neprípustná“.

To znamená, že Krajský súd v Košiciach mal pri rozhodovaní prihliadať na skutočnosť, že vlastnícke právo žalobcu v 1. rade uzatvorením tejto dohody zaniklo a nárok žalobcu v 1. rade na navrátenie vlastníckeho práva k predmetným nehnuteľnostiam nahradil jeho nárok na poskytnutie náhrady za znárodnenie predmetných nehnuteľností. Z uvedeného dôvodu sťažovateľ považuje tento právny názor Krajského súdu za nesprávny a v rozpore s čl. 1 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky.»

Sťažovateľka navrhla, aby ústavný súd rozhodol o jej sťažnosti týmto nálezom:

„Právo sťažovateľa podľa čl. 20 ods. 1, čl. 20 ods. 4, 46 ods. 1 a 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd bolo rozsudkom Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 1Co/82/2011 zo dňa 23. 05. 2012 porušené.

Ústavný súd Slovenskej republiky zrušuje rozsudok Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 1Co/82/2011 zo dňa 23. 05. 2012 a vracia vec Krajskému súdu v Košiciach na ďalšie konanie.

Krajský súd v Košiciach je povinný nahradiť sťažovateľovi trovy tohto konania vo výške 261,82 € na účet jeho právneho zástupcu do 15 dní od právoplatnosti tohto nálezu.“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa ustanovenia § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) sťažnosť sťažovateľky prerokoval na neverejnom zasadnutí a preskúmal ju zo všetkých hľadísk uvedených v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v ustanovení § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti (návrhu) možno hovoriť predovšetkým vtedy, ak namietaným postupom orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu toho základného práva, ktoré označil sťažovateľ, pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi napadnutým postupom tohto orgánu a základným právom, porušenie ktorého sa namietalo, ale aj vtedy, ak v konaní pred orgánom verejnej moci vznikne procesná situácia alebo procesný stav, ktoré vylučujú, aby tento orgán porušoval uvedené základné právo, pretože uvedená situácia alebo stav takú možnosť reálne nepripúšťajú (IV. ÚS 16/04, II. ÚS 1/05, II. ÚS 20/05, IV. ÚS 55/05, IV. ÚS 288/05).

V súlade s uvedenými zásadami ústavný súd predbežne prerokoval sťažnosť sťažovateľky podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde a skúmal, či neexistujú dôvody na jej odmietnutie podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Sťažovateľka namieta porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru rozsudkom krajského súdu, ktoré je podľa nej založené na nesprávnych skutkových a právnych záveroch.

Ústavný súd už v rámci svojej judikatúry vyslovil, že obsahom základného práva na súdnu ochranu (čl. 46 ods. 1 ústavy) ako i práva na spravodlivý proces (čl. 6 ods. 1 dohovoru) je umožniť každému reálny prístup k súdu, pričom tomuto právu zodpovedá povinnosť súdu o veci konať a rozhodnúť (napr. II. ÚS 88/01), ako aj konkrétne procesné garancie v súdnom konaní.

Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne s medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách (I. ÚS 13/00, mutatis mutandis II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96, I. ÚS 4/00, I. ÚS 17/01).

Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať také rozhodnutia všeobecných súdov, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody, pričom skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom preskúmavania vtedy, ak by vyведенé závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlniteľné a neudržateľné, zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (I. ÚS 13/00, mutatis mutandis I. ÚS 37/95, II. ÚS 58/98, I. ÚS 5/00, I. ÚS 17/00) a tiež by mali za následok porušenie niektorého z princípov spravodlivého procesu, ktoré neboli napravené v inštančnom (opravnom) postupe všeobecných súdov.

Ústavný súd poukazuje na svoju judikatúru, v rámci ktorej už vyslovil, že kompetencie ústavného súdu nenahrádzajú postupy a rozhodnutia všeobecných súdov a nepoužívajú sa na skúmanie namietanej vecnej nesprávnosti, pretože ústavný súd nie je opravnou inštanciou vo vzťahu k všeobecným súdom. Kritériom na rozhodovanie ústavného súdu musí byť najmä intenzita, akou malo byť zasiahnuté do ústavou alebo kvalifikovanou

medzinárodnou zmluvou zaručených základných práv a slobôd, a v spojitosti s tým zistenie, že v okolnostiach daného prípadu ide o zásah, ktorý zjavne viedol k porušeniu, resp. odopretiu základných práv alebo slobôd (IV. ÚS 238/07).

Vychádzajúc z uvedených právnych názorov ústavný súd na účely posúdenia opodstatnenosti sťažnosti preskúmal namietaný rozsudok krajského súdu.

Po preskúmaní napadnutého rozsudku krajského súdu ústavný súd argumentáciu sťažovateľky nevyhodnotil ako spôsobilú spochybniť ústavnú udržateľnosť záverov krajského súdu. Ústavný súd nezistil, že by krajským súdom aplikovaný postup pri zistení a hodnotení skutkového stavu veci a pri ustálení právnych záverov mohol zakladať dôvod na zásah ústavného súdu do namietaného rozsudku v súlade s jeho právomocami ustanovenými v čl. 127 ods. 2 ústavy. Ústavný súd nezistil, že by posudzovaný rozsudok krajského súdu bol svojvoľný alebo v zjavnom vzájomnom rozpore či urobený v zrejmom omyle a v nesúlade s platnou právnou úpravou. Naopak, krajský súd sa dostatočne vysporiadal s odvolacími dôvodmi sťažovateľky v jeho odvolaní proti rozsudku prvostupňového súdu a svoje závery ústavne akceptovateľným spôsobom zdôvodnil, t. j. tak, ako to vyplýva z požiadaviek základného práva na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Skutočnosť, že sťažovateľka sa s názorom krajského súdu nestotožňuje, nepostačuje na prijatie záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti napadnutého rozhodnutia. Aj stabilná rozhodovacia činnosť ústavného súdu (II. ÚS 4/94, II. ÚS 3/97) rešpektuje názor, podľa ktorého nemožno právo na súdnu ochranu stotožňovať s procesným úspechom, z čoho vyplýva, že všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom účastníkov konania vrátane ich dôvodov a námietok.

Ústavný súd preto nezistil možnosť porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy ani práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru rozsudkom krajského súdu. Z týchto dôvodov bolo preto potrebné sťažnosť v tejto

časti podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde taktiež odmietnuť ako zjavne neopodstatnenú.

Pokiaľ sťažovateľka namietala aj porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd konštatuje, že vo vzťahu k tejto časti sťažnosti neuviedla žiadnu argumentáciu, ktorá by mohla nasvedčovať možnosti porušenia označených práv.

V súlade s princípom subsidiarity právomoci ústavného súdu a v súlade s § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde sťažnosť nie je prípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal opravné prostriedky alebo iné právne prostriedky, ktoré mu zákon na ochranu jeho základných práv alebo slobôd účinne poskytuje a na použitie ktorých je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných predpisov, pokiaľ sťažovateľ uvedenú podmienku nespĺnil z dôvodov hodných osobitného zreteľa v zmysle § 53 ods. 2 zákona o ústavnom súde

V konaní o sťažnosti vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru považuje ústavný súd za účinný prostriedok nápravy namietaného protiprávneho stavu, ktorý má sťažovateľ k dispozícii pred podaním sťažnosti ústavnému súde, sťažnosť proti porušovaniu práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podanú predsedovi súdu podľa § 62 ods. 1 zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o súdoch“).

Zo sťažnosti nevyplýva, že sťažovateľka podala predsedovi krajského súdu sťažnosť na prietahy v konaní.

Na základe uvedených skutočností ústavný súd konštatuje, že sťažovateľka nevyužila pred podaním sťažnosti ústavnému súde účinný právny prostriedok nápravy proti prietahom v konaní na krajskom súde a nepreukázala ani to, že uvedenú podmienku nespĺnila

z dôvodov hodných osobitného zreteľa (§ 53 ods. 2 zákona o ústavnom súde), pričom existenciu takýchto dôvodov nemožno vyvodiť ani z obsahu sťažnosti. Uvedené skutočnosti zakladajú dôvod na odmietnutie sťažnosti v tejto časti pre neprípustnosť podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Ústavný súd podľa svojej stabilizovanej judikatúry (napr. II. ÚS 78/05, I. ÚS 310/08) zastáva názor, že všeobecný súd spravidla nemôže byť sekundárnym porušovateľom základných práv a práv hmotného charakteru, ku ktorým patria aj základné práva vyplývajúce z čl. 20 ods. 1 a 4 ústavy, ak toto porušenie nevyplýva z toho, že všeobecný súd súčasne porušil ústavnoprosesné princípy vyplývajúce z čl. 46 až čl. 48 ústavy, resp. čl. 6 ods. 1 dohovoru. Keďže namietaným rozsudkom krajského súdu neboli porušené práva procesnoprávneho charakteru (čl. 46 ods. 1 a 2, čl. 47 ods. 2 a čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru), nemohlo dôjsť ani k porušeniu práv zaručených čl. 20 ods. 1 a 4 ústavy, a preto ústavný súd odmieta podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde sťažnosť aj v tejto časti ako zjavne neopodstatnenú.

Na základe uvedeného ústavný súd pri predbežnom prerokovaní odmietol sťažnosť sťažovateľky podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde v celom rozsahu.

Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti ako celku sa ústavný súd už ďalšími požiadavkami sťažovateľky na ochranu ústavnosti nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 3. októbra 2012